

REGJERINGSADVOKATEN

Ugradert

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref
201003388

Vår ref
2011-0877 OKR/OKR

Dato
13.01.2012

HØRING OM FORSLAG TIL GJENNOMFØRING AV EU-DIREKTIV OM MILJØANSVAR

Jeg viser til departementets brev 10. november 2011, med frist 15. januar 2012.

Regjeringsadvokaten har følgende merknader til forslagene:

I tillegg til en gjennomføring av EU-direktivets regler om frister for når ansvarlig myndighet kan kreve at den ansvarlige for miljøskaden dekker kostnadene forbundet med gjennomføring av tiltak, er det positivt at reglene om foreldelse av slike krav klargjøres og presiseres. I praksis har det vist seg at det er ulike synspunkter på hva som er utgangspunktet for foreldelsesfristen i et tilfelle der det offentlige har truffet vedtak om refusjon etter forurensningsloven § 76. I tillegg er dette saker der saksbehandlingen kan ta lang tid, og foreldelsesreglene bør da ikke være slik at det offentlige må gå til rettslige skritt før saken er ferdigbehandlet.

I høringsnotatet side 8 – merknader til forslaget til endring av forurensningsloven § 76 – omtales utgangspunktet for foreldelsesfristen slik:

“Femårsfristen i § 76 femte ledd starter å løpe som i dag når forurensningsmyndigheten tidligst har rett til å kreve oppfyllelse, jf foreldelsesloven § 3 nr 1. Dette er først når det er truffet et rettskraftig enkeltvedtak om spørsmålet”.

Det følger av forurensningslovens § 76 første ledd at det offentliges utgifter kan kreves dekket av den ansvarlige, men etter ordlyden i § 76 er det ikke noe krav om at det offentlige må ha truffet et vedtak for å kunne fremme et krav. Det fremgår således ikke av lovteksten at det offentlige tidligst har rett til å kreve oppfyllelse når det er truffet et rettskraftig enkeltvedtak. Dersom det er meningen at et krav om refusjon forutsetter at det fattes et enkeltvedtak, bør dette klargjøres.

Regjeringensadvokaten er enig i at foreldelsesfristen for det offentliges krav på refusjon etter forurensningsloven § 76 først bør begynne å løpe når det er truffet et endelig forvaltningsvedtak, og regelen om fristutgangspunktet bør derfor reflekteres i § 76 nytt femte ledd for at det ikke skal være noen uklarhet rundt problemstillingen.ⁱ

POSTADRESSE:
POSTBOKS 8012 DEP
0030 OSLO

TELEFON: +47 22 99 02 00 / +47 22 99 02 19
TELEFAKS: +47 22 99 02 50
E-POST: OKR@REGJERINGSADVOKATEN.NO

BESØKSADRESSE:
PILESTREDET 19
OSLO

REGJERINGSADVOKATEN

Det bemerkes at en slik regel tilsynelatende vil gi et senere fristutgangspunkt enn direktivet, som opererer med et utgangspunkt fra det tidspunkt "which those measures have been completed", eller den ansvarlige er identifisert, jf. artikkel 10. Et relativisert tidspunkt for fristens start som omtalt i høringsutkastet side 8 der det offentlige "drøyer unødvendig lenge med å fatte vedtak" bør unngås. Et slikt fristutgangspunkt vil være uklart, og prosessdrivende.

Når det gjelder forslaget til absolutt frist på 30 år, kan det spørres om fristutgangspunktet bør være det samme som for femårsfristen eller om utgangspunktet på dette punkt bør være når tiltakene som gir krav på refusjon er gjennomført, sml. direktivet artikkel 10. Artikkel 17 (som gjelder hvilke skader direktivet gjelder for) tar for øvrig utgangspunkt i tidspunktet for skaden. Dette minner om fristutgangspunktet for den absolutte fristen i foreldelsesloven § 9 nr. 2 vedrørende krav på skadeerstatning. Men et slikt utgangspunkt synes lite egnet for tilfelle der tiltak først foretas lenge etter at forurensing er skjedd, f.eks. i forbindelse med fjerning av gamle avfallsdeponi eller annen opprensing av forurenset grunn.

Et forslag til ny § 76 femte ledd, kan være som følger (tilføyelser og endringer understreket):

"Krav etter paragrafen her foreldes 5 år etter den dag da fordringshaveren tidligst har rett til å kreve oppfyllelse. Dersom den ansvarlige ikke var kjent da tiltakene ble gjennomført, foreldes kravet 5 år etter den dagen da fordringshaveren fikk eller burde ha skaffet seg nødvendig kunnskap om den ansvarlige. Den seneste av disse datoene legges til grunn. Har det offentlige truffet vedtak med krav på refusjon løper fristen fra tidspunktet for endelig vedtak. Kravet foreldes likevel senest 30 år etter at tiltakene ble gjennomført. For øvrig gjelder reglene i foreldelsesloven så langt de passer."

Med hilsen

REGJERINGSADVOKATEN

Ole Kristian Rigland
advokat

ⁱ Problemstillingen om foreldelsesfristens utgangspunkt der kravet bygger på et offentligrettslig vedtak har vært fremme i flere saker for domstolene i den senere tid, se f.eks. Sør-Østerdal tingretts dom 1. februar 2011, 10-169173TVI-SOST (krav om refusjon av kostnader til opprydding av forurenset jord), Borgarting lagmannsretts dom 20. september 2011, 10-201967ASD-BORG/01 (tilbakebetaling av etterberegnet avgift), Stavanger tingretts dom 17. november 2010 (gyldigheten av et vedtak fra Toll- og avgiftsdirektoratet om etterberegning av miljøavgift), Oslo tingretts dom 20. mai 2011 (spørsmål om tilbakebetaling av ulovlig mottatt statsstøtte) og Rt. 2010 s. 816 (krav på tilbakebetaling av konsesjonsavgift, se avsnitt 73 (flertallet) og avsnitt 112 (mindretallet)). Av eldre praksis vises også til RG 1998 s. 1123 (Gulating) (refusjonskrav etter plan- og bygningsloven), Hålogaland lagmannsretts dom LH-1997-909 (krav på merverdiavgift) og Borgarting

REGJERINGSADVOKATEN

lagmannsretts dom i RG 2005 s. 1235 (refusjonskrav for oppholdsutgifter i barnehage). Spørsmålet er også berørt i bl.a. Kjørven m.fl. Foreldelse av fordringer (2011) side 99-100.